

Kuntalaki – lähivaikuttaminen

Kari Prättälä

16.12.2011

Esityspaikka/tapahtuma [pp.kk.vvvv](#)

Etunimi Sukunimi [titteli](#)

Näkökohtia

Tekninen uudistus vai kulttuurin ja toimintatavan muutos?

Aikataulu

Keskeisiä kysymyksiä

- Vähemmän luottamushenkilöitä - paremmat edellytykset tehtävien hoitoon?
- Poliittinen ja ammatillinen johtaminen –selkeä työnjako
- Kuntalaisten lähivaikuttamisen uudet muodot

Tekninen uudistus vai kulttuurin ja toimintatavan muutos? Kuntien uudistuva rooli?

Nykylinja

Viivytystaistelu
rakenneuudistuksessa

Jatkuvat
rakenneuudistuksen
paineet

Tehtävien
vähentäminen –
siirtäminen muille
organisaatioille

Uudet kunnat

Rakenteiden
uudistaminen

Keskittyminen
toimintatapojen
uudistamiseen

Kuntien laaja vastuu
hyvinvointipalveluista
ja alueen kehityksestä

Kuntalain aikataulu

- "Kuntalain kokonaisuudistus toteutetaan vuoteen 2015 mennessä" Valtion talousarvion perustelut
- Edellyttää, että laki tulee voimaa jo 2014 aikana? – Hallituksen esitys 2013 loppuun mennessä? Tekninen uudistus?
- Entä linjaukset (välimietintö) – niistä käytävä keskustelu? Lausunnot? Jatkovalmistelu?
- Riittävä aika toimeenpanolle:
 - » Nykyinen laki – komitea 21.3.1991 – komitean mietintö syyskuu 1993 – SM:n työryhmä – HE syyskuu 1994 –laki voimaan
- Realistinen aikataulu: voimaan vuoden 2016 aikana

Valmistelu

Päätöksenteko

Toimeenpano

Avoimuus
Julkisuus

Päätöksen-
tekokyky

Hyväksyttä-
vyys

Aloite
Kuuleminen
Vuorovaikutusfoo-
rumit
Neuvoa-antava
kansanään.

Valtuusto
KunnanosaValtuusto
Sitova
kansanäänestys
Kuntavaalit -
vaalipiirit

Kuuleminen
Käyttäjät
Vuorovaikutusfoo-
rumit

Päätöksentekokyky - edustuksellinen demokratia ja johtaminen

- Luottamushenkilöorganisaation kehittäminen
 - » Valtuustokeskeinen malli – parlamentaarisuus jne.
- Poliittisen johtamisen vahvistaminen
 - » Pormestrimallit
 - » Kunnanhallituksen pj:n asema
- Luottamushenkilön asema
 - » Osa- ja kokopäiväiset
 - » Vaalikelpoisuus
 - » Poliittisen toiminnan rahoitus - vaalirahoitus
- Virkajohdon aseman selkeyttäminen, mm.
 - » Johtajasopimus
 - » Kuntayhtymäjohtajan rinnastaminen kunnanjohtajaa

Kunnallinen demokratia

- Pyritäänkö edustuksellisen demokratian avulla turvaamaan kuntalaisten laaja osallistuminen vai korostetaanko poliittisen päätöksenteon tehokkuutta?
- Voidaanko harrastepohjaisella nykyjärjestelmällä jatkaa?
 - » Riittääkö kiinnostuneita ja päteviä?
 - » Halutaanko toimia poliittisessa järjestelmässä?
- Miten osallistuminen turvataan, jos poliittinen toimintakenttä kapenee?

Kunnan luottamushenkilöhallinnon kehittämisen suunnat – kohti ammattimaisuutta?

- Vahvasti toimintaan osallistuva ja siitä vastuuta kantava valtuusto (valtuustokeskeinen malli)
 - » Pienempi valtuusto
 - » Valiokuntamalli
 - » Korostaa valtuuston ja sen puheenjohtajan asemaa ("pormestari" valtuuston pj.)
- Parlamentaarisen toimintatavan vahvistaminen
 - » Enemmistöperiaatteen painottaminen
 - » Epäluottamuslause
 - » Korostuu nykymuotoisessa pormestarijärjestelmässä ja kunnanhallituksen ja sen pj:n asemaa vahvistettaessa
- Nykyjärjestelmän kehittäminen
- Millaisiin uudistuksiin poliittinen kenttä on valmis?

Vahvasti toimintaan osallistuva ja siitä vastuuta kantava valtuusto (valtuustokeskeinen malli)

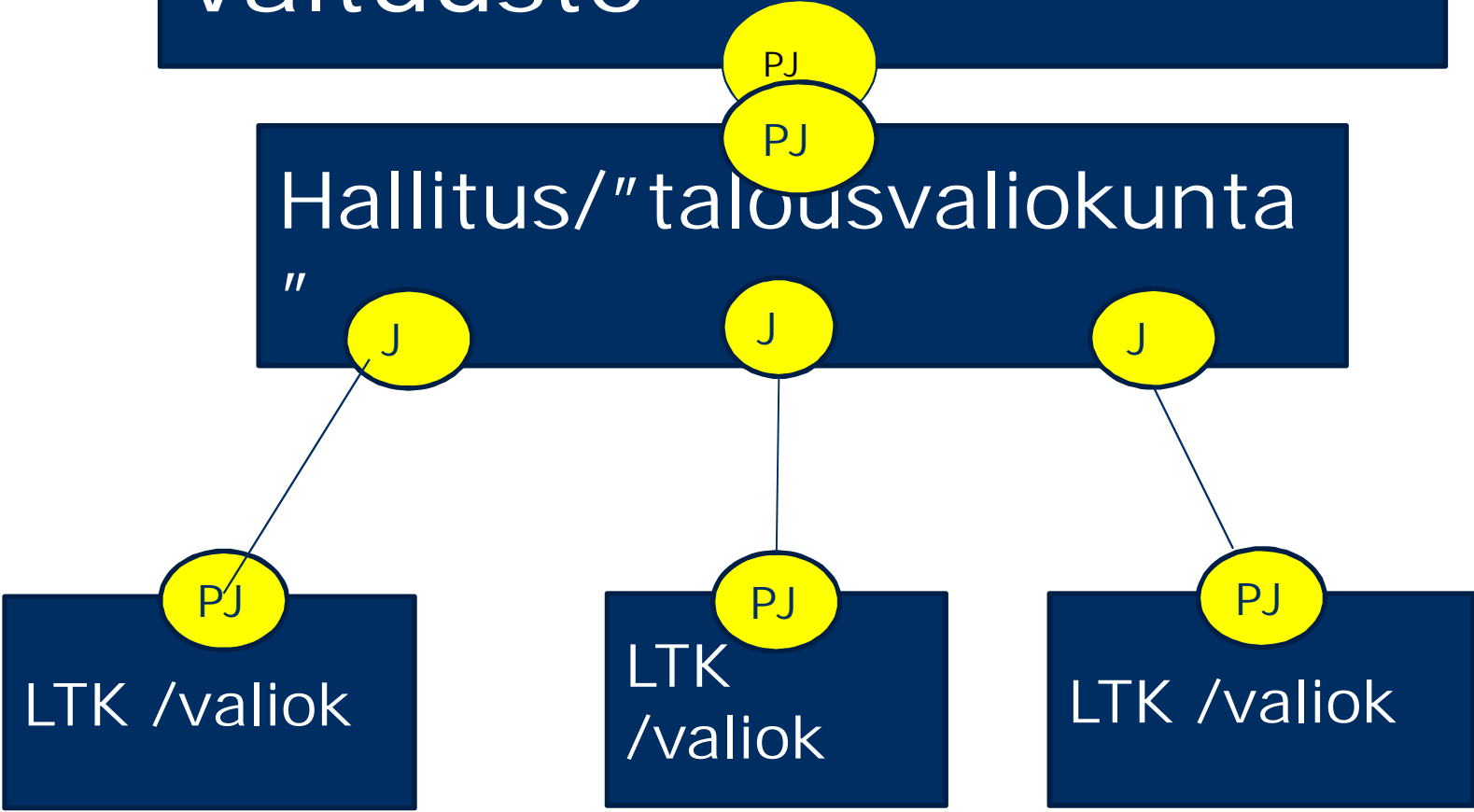
- Nykyistä pienempi valtuusto - enemmän päätoimisia ja osa-aikaisia luottamushenkilöitä (Tanskassa 2500 valtuutettua, jotka ovat myös valiokuntien jäseninä; Suomessa valtuutettuja n. 10 000)
- Valtuusto ja sen jäsenet osallistuvat laajasti asioiden valmisteluun ja päätösten toimeenpanoon valiokuntien jäseninä
- Valiokuntajärjestelmä ainakin osittain pakollinen
- Pormestari (suoralla vaalilla tai valtuuston valitsema) valtuuston ja kunnanhallituksen (koordinaatiovaliokunnan) puheenjohtaja
- Kunnanjohtaja –nykyinen asema vai selkeämmin kunnan organisaation johtaja ("virkajohtaja")?

Suomalainen ministerimalli?

Valtuusto

Hallitus/"talousvaliokunta"

Johtamisen kehittämismvaihtoehdot

- Nykyinen kunnanhallitus –kunnanjohtaja –
malli
- Nykyinen pormestarimalli
- Suoralla vaalilla valittu pormestari

Lainsäädäntö ja lähivaikuttaminen

Edustukselliset järjestelmät

- Kunnanosa- ja valtuustot
 - Valtuuston nimittämät aluelautakunnat ym.
- Vaalipiirit

Kuntalaisten vaikuttaminen

- Aloite, kansanäänestysaloite,
 - Kansanäänestys
 - Kuntalaisten valitsevat aluetmk:t
 - Kuuleminen
 - Ym. Ym.

Kunnan päätösvallan "delegointi"

- Kunnanosa-valtuusto – ks. vuoden 1976 kunnallislaki 10 luku - muutettavat muuttaen
 - » Paradoksi: kunnanosa-valtuustoa ei haluta jos sillä ei ole riittävästi päätösvaltaa – riittävästi päätösvaltaa ei voida antaa koska se vie valtuustolta päätösvallan, heikentää kokonaisuuden hallintaa jne.
- Sitova kansanäänestys – kunnalliskomitean ehdotus vuonna 1993
 - » Valtuusto voi päättäessään kansanäänestyksen toimittamisesta päättää, että äänestyksen tulos on valtuustoa sitova. Päätöksessä valtuusto voi asettaa sitovuudelle ehtoja.

Millaista lainsäädäntöä?

- Mahdollistava – velvoittava?
- Organisaatio ja toimivalta – toimielimet, niiden valinta ja tehtävät
- Kuntalaisen, asiakkaan, käyttäjän oikeudet
 - » (kansanäänestys)aloite, valinnanvapaus, hoitotakuu
- Viranomaisen menettely- ym. velvoitteet
 - » Kuuleminen, vaikutusmahdollisuuksien varaaminen (HL 41 §)
 - » Valtuuston huolenpitovelvollisuus (KuntaL 27§)